

Eibhlín de Paor

Co. Phort Láirge

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Pearsanta

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir leanúint leis na dualgais seo. Braithim go bhfuil an chuid seo den reachtaíocht ag obair maith go leor. Uaireanta ní bhíonn caighdeán na Gaeilge thar moladh beirte agus is léir gur aistriúcháin a bhíonn i gceist. Uaireanta bíonn teachtaireacht ciorraithe sa leagan Gaeilge de ríomhphost a eisítear ó oifigeach ar leith seachas ón eagraíocht ina iomláine (m.sh. teachtaireacht 'Nílím san oifg' uathoibreach)

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht

Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir leanúint leis na dualgais seo. Ba chóir go mbeadh foilsiúcháin dá leithéid eisithe mar leabhar nó billeog amháin leis an dá theanga taobh le taobh. Thabharfadh seo deis don bpobal cur lena gcumas sa teanga eile. Threiseodh sé úsáid na bhfocal agus an téarmaíocht nua go háirithe i nGaeilge. Ba chóir go mbeadh slí ann le deimhniú go bhfuil an leagan Gaeilge, go háirithe mar a bhaineann le cáipéisí casta inléite agus soiléir agus go mbeadh an Ghaeilge féin foirfe.

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)

Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Ba chóir leanúint leis na dualgais seo agus iad a threisiú. Sa linn seo, tá íomhá agus comharthaíocht fíor-thábhachtach i mbrandáil agus in aitheantas eagraíochtaí. Ba chóir go mbeadh an Ghaeilge chun tosaigh agus san áireamh ón tús, mar shampla ag stad an dearaidh seachas mar rud éigint go gcaithfear a thabhairt san áireamh nuair atá an mór obair déanta. Ba chóir go mbeadh polasaí ag an rialtas aon chomhlachtaí nó córais nua a bheith i nGaeilge (áirímh Leap, maidir le ticéidí taistil inaistrithe agus Irish Water mar dhá shampla go raibh ceart é seo a bheith curtha i bhfeidhm)

Scéimeanna Teanga faoin Acht

Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?

Caithfear féachaint ar an gcóras seo agus leasaithe dá réir a mholadh. Oibríonn an córas seo mar chur chuige go pointe agus tá méid áirithe bainte amach maidir le seirbhísí as Gaeilge a fhorbairt i measc chomhlachtaí poiblí. Ag an am gcéanna, is léir go bhfuil teipthe tríd is tríd leis an gcur chuige seo, toisc a laghad scéimeanna atá tosnaíthe agus an méid daoibh seo a cuireadh ar bun a bheith imithe as dáta gan athnuachan a bheith déanta orthu faoin dtráth seo.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?

Córas Aitheantais do chomhlachtaí a bhaineann caighdeán áirithe amach - deimhniú caighdeáin quality assurance? Dealraítear dom go bhfuil an córas féin inmholtach ach gur ag leibhéal feidhmithe na scéimeanna a éiríonn an trioblóid. Níor mhór an pobal a chur ar an eolas maidir leis na seirbhísí atá ar fáil dóibh as Gaeilge. Ní mór clár feasachta a chur i bhfeidhm i measc na foirne, áit a bhfuil seirbhís as Gaeilge in ainm agus a bheith á sholáthar - braithim féin, go bhféachtar ar sheirbhísí i nGaeilge mar bhreis chúraim agus sa mbreis ar an "bPríomh sheirbhís i mBéarla", ar ndóigh ná fuil Béarla ag gach aoinne? Ní fhéachtar agus ní aithnítear mar 'Cheart' úsáid teanga. Níor mhór dul i ngleic leis an meon seo agus tuiscint maidir le 'Cearta Teanga' a chur chun cinn. Níor mhór go mbraithfeadh an saoránach gur rogha dáiríre atá ann an tseirbhís céanna leis an mBéarla a bheith ann do/di seachas gur obair bhreise nó achrann atá á chothú i measc foirne na gcomhlachtaí poiblí, nuair a lorgaítear seirbhís i nGaeilge.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht

Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

Ag leibhéal na cumarsáide scríofa tá an tseirbhís seo maith go leor. Ag an leibhéal labhartha Gaeilge, tá achrann ag baint le do ghnó a dhéanamh as Gaeilge, nuair is ann dá leithéidí seirbhíse fiú amháin. Seachas na heagraíochtaí stáit Gaeilge (An Roinn féin) ní minic go bhfuil baill foirne na gcomhlachtaí stáit oile lena gcúram labhartha a dhéanamh i nGaeilge. Is féidir iarratas ar phleanáil a chur isteach i nGaeilge ach beidh ort labhairt i mBéarla leis an oifigeach i gceannas. Is féidir ceadúnas tiomána Gaeilge a fháil ach beidh ort labhairt le foirne na hoifige i mBéarla. Beidh ort freagra a fhágaint ar an ngléas freagra le hOifig na gCoimisinéirí Ioncam le go ndeileáilfí leat as Gaeilge. Ní bheinn compórdach ag éileamh ar Gharda mo ghnó a dhéanamh trí Ghaeilge leis/léi. Má táthar dáiríre maidir le seirbhísí Gaeilge a bheith ar fáil do phobal labhartha na Gaeilge sa Ghaeltacht agus lasmuigh de, níor mhór go dtuigfeadh an pobal go bhfuil fáilte roimh gnó trí Ghaeilge. Níor chóir go mbeadh sé ina ábhar mhachnaimh maidir leis an teanga a roghnófá ach go mbeifeá ag súil leis an tseirbhís ceannan céanna i gceachtar teanga.

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?

Ba chóir go mbeadh Gaeilge líofa ag níos mó daoibh sin atá ag obair sna comhlachtaí poiblí agus ag cur seirbhíse as Gaeilge ar fáil don bpobal go háirithe sa Ghaeltacht. Thar tréimhse ama gheobhfaí é seo a bhaint amach trí pholasaithe earcaíochta a bheadh fábharach don nGaeilge. Dá mbeadh go leor den bhfoireann le Gaeilge ar a dtail acu, níorbh aon bhrú breise an tseirbhís as Gaeilge a bheith ar fáil don bpobal. Ba chóir go gcuirfí in iúl don bpobal cad iad na seirbhísí go díreach, atá ar fáil dóibh as Gaeilge.

Forálacha eile faoin Acht

Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?

Arís anseo, níor mhór go mbeadh sé soiléir don saoránach, más féidir leis/léi a ngnó a dhéanamh trí Ghaeilge. Sna cúirteanna go háirithe má táim san éagóir, is ar éigint go mbeadh ag tarraingt aird breise orm féin le heisteacht Gaeilge a éileamh? Maidir le bailtí fearainn, eiríonn ceist maidir le seoladh i nGaeilge a úsáid. Ba bhreá liom dá mbeadh slí ann le go bhfaighinn an seoladh atá ar an gceadúnas teilifíse a bheith cláraithe as